

медиків, викладачами кафедри іноземних мов з курсом латинської мови та медичної термінології ВНМУ ім. М.І.Пирогова створено «Методичні рекомендації з іноземної мови за професійним спрямуванням» для студентів 3 курсу медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів для аудиторної й самостійної роботи. Методичні рекомендації було створено на основі матеріалів, поданих з усіх кафедр університету. Така міждисциплінарна співпраця сприяє ефективній підготовці студентів 3 курсів до складання іспитів «Крок».

Мазченко О.О., Остраус Ю.М.

**Вплив комунікативної компетентності та стресостійкості  
на конкурентоспроможність майбутніх сімейних лікарів  
у сучасних умовах конкуренції**

Майбутні лікарі починають навчатися умінню спілкуватися з хворими ще в процесі навчання у закладах вищої медичної освіти. Вони підсвідомо, за механізмом наслідування, копіюють стиль спілкування з пацієнтами, який вони відмічають у викладачів, що користуються їх повагою, чию думку вони особливо цінують. Згодом, у процесі самостійної професійної діяльності, молоді лікарі повинні враховувати різні психологічні якості пацієнтів, їх вік, рівень освіти, соціальну та професійну приналежність.

На початку професійного становлення, сімейні лікарі прагнуть якомога краще допомогти хворому, переживають за наслідки лікування, мають підвищену відповідальність за свої дії внаслідок недостатньої впевненості у своєму професіоналізмі, відчувають надмірну емоційну напругу, що призводить до хронічних емоційних перенавантажень, зниження адаптивних і компенсаторних можливостей організму, зниження імунітету, частих простудних захворювань та загострення хронічних соматичних розладів.

Для формування іміджу та конкурентоспроможності майбутніх сімейних лікарів важливою ланкою в процесі навчання є оволодіння ними прийомами психологічного розвантаження, підвищення стресостійкості, професійної взаємодії в колективі. У протилежному випадку розвивається синдром емоційного вигорання, як специфічна професійна деформація осіб, що працюють в тісному емоційному контакті з пацієнтами при наданні медичної допомоги. Цьому синдрому особливо підлягають ті лікарі, які надмірно емпатійні, гуманні, м'які, схильні ідеалізувати оточуючих людей, емоційно нестійкі, з коливаннями настрою, інтровертовані, позбавлені достатньої емоційної підтримки.

З накопиченням досвіду, лікар у процесі професійної комунікації навчається «дозувати» ступінь емоційної залученості, яка є важливою на початку спілкування з хворим, а надалі емоційні компоненти можуть бути зменшені. Інтенсивність емоційних контактів з пацієнтом найбільша на окремих, найбільш значущих етапах діагностики і терапії, а також при необхідності переконати хворого пройти болючу діагностичну процедуру, у випадку прийняття рішення щодо проведення операції, особливо, якщо існує імовірність несприятливого результату. Роль емоційної взаємодії зростає в ситуаціях виникнення загрози життю хворого, при спілкуванні з пацієнтами з депресією та схильністю до суїциду, а також після перенесення ними важкої психологічної травми (смерть близької людини, втрата працездатності, розлучення).

Важливим інструментом професійної діяльності сімейних лікарів є формування професійного іміджу. Одним із найбільш значущих його елементів в умовах сучасної глобальної конкуренції є впевнена поведінка лікаря, адекватна ситуації. Саме впевненість у поведінці лікаря допомагає сформувати у хворого «терапевтичну ілюзію» абсолютної компетентності фахівця, його здатності контролювати ситуацію та визначати прогноз, що дозволяє пацієнту зберігати віру в позитивний результат лікування, довіру до лікаря, надію на одужання, активізувати захисні та компенсаторні механізми організму.

Для забезпечення повного складу характеристики професійного іміджу лікаря важливими є компоненти його невербальної поведінки: відкриті пози, які спонукають до спілкування; комунікативні та експресивні жести, розраховані на створення позитивного враження; мімічні реакції, які виражають доброзичливість, спокійну впевненість лікаря; міжособистісна дистанція, що відображає ступені емоційної близькості між сімейним лікарем та пацієнтом в кожному моменті спілкування, залежно від поставлених тактичних завдань.

І врешті, важливим є також охайний зовнішній вигляд лікаря, його урівноваженість, доброзичливість і пунктуальність, особливості його мови: довірлива, спокійна і впевнена інтонація; хороша дикція; культура мовлення; оптимальний темп мовлення; розбірливий почерк. Це підвищує ступінь довіри до отриманої інформації, посилює впевненість у професійній компетентності лікаря та у позитивному наслідку лікування.

Макаров С. Ю., Серебреннікова О. А., Сергета І. В.

### **Якісна підготовка медичних фахівців в умовах конкурентного середовища та проблеми визначення рівня навчального стресу**

Забезпечення якісної підготовки медичних фахівців в умовах глобального конкурентного середовища нерозривно пов'язане із проблемами визначення рівня навчального стресу та подолання його негативних наслідків. У цьому контексті необхідно визначити, що навчальний стрес, головними компонентами якого є: постійний навчальний стрес, який спостерігається впродовж усього часу перебування у закладі вищої освіти, а також передекзаменаційний і екзаменаційний ситуативний навчальний стрес. Загалом же стрес, в тому числі і навчальний стрес, являє собою певний функціональний стан організму та особливостей особистості, який характеризується наявністю суттєвих порушень фізіологічного і психічного статусу індивідууму та його поведінки в результаті впливу екстремальних факторів психогенної природи. Стрес є безпосереднім продуктом оцінки ситуації, яка склалася, та рівня знань щодо власних можливостей, ступеня оволодіння засобами і стратегією керування своєю поведінкою як у звичних, так і у незвичних та нестандартних ситуаціях, зокрема, в ситуаціях, зумовлених особливостями навчального процесу. Головними ж наслідками навчального стресу слід вважати формування цілого ряду функціональних зрушень з боку вищої нервової діяльності та психічного стану, перебігу психофізіологічної, психічної і соціально-психологічної адаптації, а також поява невротичних проявів та змін з боку провідних психологічних властивостей, які формують особистість.